

До разової спеціалізованої вченої ради у
Національній академії внутрішніх справ

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Веклича Євгена Григоровича на
тему «Адміністративно-правові засади організації діяльності
Ситуаційних центрів Національної поліції України», представлену до
захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національної академії
внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність обраної теми. Ефективність реалізації завдань, покладених на органи Національної поліції України, значною мірою залежить від якісного організаційно-аналітичного забезпечення діяльності цих органів, з урахуванням оперативної обстановки та інших факторів, що впливають на стан законності та правопорядку в державі. В цьому контексті важливе значення має функціонування ситуаційних центрів Національної поліції, які здійснюють інформаційне і програмне забезпечення підтримки управлінських рішень в органах Національної поліції на основі комплексного моніторингу оперативної обстановки, збирання, аналізу та узагальнення інформації про найбільш резонансні кримінальні, адміністративні правопорушення, терористичні акти та інші події, забезпечення координації та управління силами та засобами поліції в разі ускладнення оперативної обстановки або виникнення надзвичайних ситуацій.

Правова основа діяльності ситуаційних центрів Національної поліції представлена нормами базового Закону України «Про Національну поліцію» та низкою спеціальних підзаконних нормативно-правових актів, що визначають загальні засади та регламентують окремі аспекти цієї діяльності. При цьому такі нормативно-правові акти наразі не позбавлені деяких вад та недоліків, що поряд із іншими чинниками ускладнює виконання функцій, покладених на ситуаційні центри.

Окремі аспекти, що стосуються правового забезпечення створення та

функціонування ситуаційних центрів Національної поліції, раніше фрагментарно висвітлювалися у наукових публікаціях. Однак комплексних наукових досліджень дисертаційного рівня, спеціально присвячених опрацюванню адміністративно-правових засад організації діяльності зазначених органів, дотепер не було.

Наведене вище вказує на актуальність теми дисертаційної роботи, виконаної Є.Г. Векличем.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані в дисертації, є достатньо аргументованими, теоретично підкріпленими та мають практико-орієнтований характер. У дисертації достатньо повно розглянуто стан адміністративно-правового забезпечення діяльності ситуаційних центрів Національної поліції.

Одержані наукові результати мають достатнє теоретичне та методологічне підґрунтя, підкріплені критичним аналізом та узагальненням наукових праць щодо теми дослідження, комплексним аналізом зарубіжного законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких відповідає поставленим завданням дослідження.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані стосовно діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку; результати анкетування 234 респондентів, і ін.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних монографічних досліджень, в якому узагальнено, проаналізовано та доопрацьовано питання щодо адміністративно-правових засад організації діяльності СЦ НПУ, з

урахуванням особливих порядків правового регулювання, поліцейської практики та умов воєнного стану.

Зокрема, в дисертації запропоновано підхід до розуміння адміністративно-правового статусу Ситуаційних центрів Національної поліції України як системи нормативно закріплених цільових, організаційних та компетенційних елементів, спрямованих на реалізацію поліцейських повноважень щодо охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку шляхом збирання, аналізу та узагальнення інформації про кримінальні, адміністративні правопорушення, терористичні акти та інші події, а також забезпечення управління силами і засобами поліції в разі ускладнення оперативної обстановки, виникнення надзвичайних ситуацій або воєнного стану.

Заслуговує підтримки застосований дисертантом методологічний підхід, згідно з яким до елементів адміністративно-правового статусу Ситуаційних центрів Національної поліції України запропоновано віднести: I) цільовий блок; II) організаційний блок; III) компетенційний блок.

Обґрунтованою є теза, згідно з якою залежно від оперативної обстановки на території країни, обсягів заподіяних надзвичайною ситуацією наслідків, наявності сил і засобів поліції, необхідних для їх ліквідації, а також від отриманої інформації про загрозу або вчинення терористичного акту, Ситуаційні центри Національної поліції України виконують завдання в таких режимах: 1) поточному (плановому) – контрольована оперативна обстановка на території; наявність інформації про можливість виникнення надзвичайної ситуації або вчинення терористичного акту; введення в державі підвищеного ступеня готовності.; 2) надзвичайному (позаплановому) – ускладнення (дестабілізація) оперативної обстановки на території; наявність інформації про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації (стихійне лихо, аварії, катастрофи, епідемії, епізоотії, масові порушення громадського порядку та ін.), терористичного акту; введення в державі повного ступеня готовності; 3) воєнному – воєнні дії на території держави; введення в державі

правового режиму воєнного стану; наявність збройної загрози; окупація територій; ракетні обстріли.

Заслуговують на увагу напрацювання дисертанта щодо характеристики основних форм та методів діяльності ситуаційних центрів. Зокрема, в дисертації конкретизовано, що основними формами та методами діяльності Ситуаційних центрів Національної поліції України при вищевказаних режимах є аналітичний моніторинг оперативної обстановки з прогнозуванням, збиранням, узагальненням та аналізом отриманої інформації, з подальшим плануванням та забезпеченням діяльності керівництва Національної поліції України, органів і підрозділів Національної поліції України, державних органів сектору безпеки і оборони України.

В дисертації достатньо переконливо аргументовано доцільність створення регіональних Ситуаційних центрів Національної поліції України із завданням кримінального моніторингу регіонів країни, який включатиме збір, обробку, моделювання та прогнозування криміногенної ситуацій, що дозволить підвищити ефективність управлінської діяльності, удосконалити інформаційно-аналітичне забезпечення, організувати діяльність територіальних підрозділів Національної поліції України, з ефективним прийняттям управлінських рішень (у тому числі й за особливих умов) та використанням поліцейського персоналу із можливим залученням інших інституцій сектору безпеки і оборони, громадськості.

Можна погодитись із висновком автора щодо необхідності правового закріплення функції оперативного реагування у Положенні про Ситуаційний центр Національної поліції України як однієї з цілей діяльності Ситуаційних центрів Національної поліції України, спрямованої на підвищення ефективності діяльності поліції в умовах жорсткого дефіциту часу та ресурсів, збройних ризиків, з метою реагування на надзвичайні події та прийняття невідкладних управлінських рішень у тому числі й в умовах воєнного стану.

Також заслуговує на увагу запропонований алгоритм діяльності

Ситуаційних центрів Національної поліції України за умов правового режиму воєнного стану: оперативна обстановка (доба, місяць, квартал, півроку, рік) – аналітичне супроводження оперативної обстановки – аналіз ризиків – оперативний аналіз – аналіз наслідків – прийняття управлінських рішень.

Викликає інтерес висловлена пропозиція щодо доцільності упровадження та реалізацію безпекової ініціативи у проєкті національної концепції «Безпечна громада», на основі якого окреслені перспективні шляхи розвитку Ситуаційних центрів Національної поліції України, зокрема упровадження можливостей кримінального аналізу з використанням аналітичних технологій як потужного інструменту збору, аналізу та використання відкритої інформації з різних джерел.

Отже, одержані результати мають теоретичну та практичну значущість, та у своїй сукупності спрямовані на удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності ситуаційних центрів Національної поліції.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Проведений аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації при використанні ідей, розробок, тверджень інших авторів; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. У праці не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача. Основні наукові результати дисертації викладені у шести наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у виданнях, що включені МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, а також у двох тезах, що опубліковані у збірниках матеріалів науково-практичної конференції та семінару.

Перелік наукових праць здобувача й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного

дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на наукових заходах.

Таким чином, автором додержано вимоги пункту 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії стосовно опублікування результатів дисертаційного дослідження.

Зауваження щодо змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи виконану наукову роботу Є.Г. Веклича, варто зазначити, що дисертація не позбавлена окремих недоліків та містить деякі дискусійні положення, зокрема:

1. За підсумками дослідження у підрозділі 1.1 «Генезис становлення та розвитку Ситуаційних центрів Національної поліції» дисертант виокремлює «декілька основних періодів становлення та розвитку СЦ НПУ», а саме: 1) радянський (1922-1990 рр.); 2) «незалежний» (1990 – 2015 рр.); 3) «сучасний» (з 2016 р. по теперішній час) (с. 43). Таке формулювання висновку є некоректним, адже зважаючи на часові рамки існування СЦ НПУ говорити про радянський та «незалежний» періоди їх становлення та розвитку немає підстав. Натомість вбачається, що у відповідному контексті фактично йдеться про *історичні передумови* становлення і розвитку СЦ НПУ.

2. У дисертації запропоновано класифікацію функцій СЦ НПУ на основні, спеціальні та забезпечувальні, а також акцентовано на функції оперативного реагування як ключовій. Такий підхід потребує деяких уточнень. По-перше, класифікаційні критерії залишаються неконкретизованими, зокрема, не розкрито, чим саме спеціальні функції відрізняються від основних за своєю правовою природою чи сферою реалізації, а забезпечувальні — від функцій внутрішнього адміністративного забезпечення. По-друге, функцію оперативного реагування визначено як головну, однак у нормативних актах Національної поліції України вона

прямо не виокремлюється як пріоритетна. Доцільно було б обґрунтувати її провідну роль через порівняння обсягів ресурсного та управлінського забезпечення або нормативну базу.

3. У підрозділі 2.3 автором подано розгорнуту характеристику взаємодії СЦ НПУ з іншими органами поліції та суб'єктами публічної адміністрації, а також здійснено класифікацію її форм (стратегічна, оперативна, досудова, інформаційно-аналітична внутрішня та зовнішня). Такий підхід є логічним, однак класифікація видів взаємодії виглядає переважно описовою, а не нормативно обґрунтованою. Відсутні чіткі посилання на конкретні положення законодавства або внутрішньовідомчі нормативні акти, які б підтверджували поділ взаємодії саме за цими критеріями. До того ж у дисертації не конкретизовано, у чому полягає перевага такої класифікації над іншими можливими підходами.

4. У підрозділі 3.1 використано порівняльно-правовий підхід до аналізу діяльності ситуаційних центрів у державах Європейського Союзу та інших країнах, що є безумовною перевагою роботи. Водночас, в роботі не окреслено критерії добору країн і моделей, що були проаналізовані. Наявність прикладів із Великобританії, ФРН, Франції, Казахстану тощо становить інтерес, однак без зазначення чітких підстав їх порівняння з українською моделлю СЦ НПУ важко зробити висновки про релевантність цього досвіду для правової системи України, особливо в умовах правового режиму воєнного стану. Також, твердження про доцільність застосування моделі СЦ МВС Республіки Казахстан у воєнних умовах в Україні є дискусійним, оскільки правова система Казахстану має суттєво іншу інституційну природу, зокрема – централізовану модель управління, інші підходи до розподілу повноважень між правоохоронними органами. Тому зазначене твердження потребує додаткового обґрунтування або принаймні застереження щодо меж правової сумісності таких моделей.

Наведені вище зауваження мають рекомендаційний характер, стосуються дискусійних аспектів, певної неповноти та непослідовності

розгляду окремих положень дисертації, і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. Дисертація Веклича Євгена Григоровича на тему «Адміністративно-правові засади організації діяльності Ситуаційних центрів Національної поліції України», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку науки адміністративного права та удосконалення правозастосовної практики. За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, теоретичною та практичною значимістю здобутих результатів дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами), наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а автор дисертації – Веклич Євген Григорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
ректор Донецького державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Сергій ВІТВИЦЬКИЙ